

amfibolitem, který pochází nejspíše z lokálních zdrojů, a výjimečně také metabazitem typu Jizerské hory nebo porfyrickým mikrodioritem původem ze zdrojů v horním Podyjí.

Na základě pozitivního povrchového sběru zde následně proběhl ve spolupráci s pracovníky Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., geofyzikální průzkum (obr. 24), který definitivně potvrdil existenci dvojitého rondelu se čtyřmi vstupy, orientovanými přibližně ke světovým stranám. Vstupy vnějšího příkopu rondelu jsou opatřeny dovnitř zataženými anty, které zasahují přibližně do poloviny délky plochy mezi vnějším a vnitřním příkopem a svým způsobem tak dělí rondel do čtyř téměř uzavřených segmentů. Uvnitř rondelu se nacházejí dva palisádové žlaby spojené v místech vstupů a několik dalších kruhových objektů různé velikosti. Nápadná je zejména kumulace menších kruhových jam lemujících vnitřní hrany žlabu v západní polovině rondelu. Šířka vnitřního příkopu se pohybuje mezi 5–7 m. Šířka vnějšího příkopu je více variabilní a kolísá od 5 do 12 m, přičemž v severozápadním a jihozápadním segmentu rondelu jsou patrná zvláštní nepravidelná rozšíření příkopu (pokud se nejedná o superpozici s jiným typem objektu). S konstrukcí rondelu pravděpodobně souvisejí i další dvě protáhle oválné až liniové anomálie v severovýchodním segmentu, přičemž obě přiléhají těsně k dovnitř zataženému ukončení vnějšího příkopu u severního a východního vstupu do areálu. Celkový průměr kruhového areálu mezi vnějšími hranami vnějšího příkopu činí 100 m. Vnitřní příkop dosahuje průměru 70 m a uvnitř vymezuje plochu o rozloze okolo 2,5 ha.

Aktuálně se podařilo proměřit plochu o rozloze cca 3,7 ha, na které byly determinovány kromě rondelu také stopy velmi intenzivního osídlení. Zjištěno bylo několik stovek anomálií, reprezentujících potenciální zahloubené objekty různých velikostí a tvarů, včetně několika pravidelných kvadratických/obdélníkových útvarů. Z jižní strany přiléhá k rondelu několik větších anomálií – pravděpodobně hliníků.

K celkovému rozsahu a struktuře sídliště se bude možné vyjádřit až po realizaci další etapy geofyzikálních a povrchových prospekcií, kterým se budeme věnovat v nadcházejících sezónách. Je však zřejmé, že dvojitý příkopový areál u Štítary představuje prozatím nejzápadněji položený rondel na Moravě, a zároveň přilehlé sídliště nově vymezuje severozápadní hranici dosud známých dokladů osídlení kulturou s moravskou malovanou keramikou fáze Ia. V rámci našich aktivit probíhá rovněž studium archivních pramenů, které by se mohly týkat eventuelních starších archeologických průzkumů na této lokalitě, zejména v období od konce 19. století až do roku 1945.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In spring 2024, M. Steffel discovered cropmarks of a double circular enclosure (Fig. 24), while viewing aerial orthophotos in the southern part of the Štítary cadastral area, 'U Cihelny' field, Znojmo District). He reported the discovery to the relevant institution, and under the auspices of the South Moravian Museum in Znojmo, a surface survey was subsequently carried out, confirming the existence of a previously unknown Neolithic site. Multiple surface surveys and artefact collections have yielded several hundred artefacts, including pottery fragments (belonging to both the early and probably also later stage of the Lengyel culture), and chipped, polished, and other macrolithic stone industry. A geophysical survey was conducted at the site in cooperation with the Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences in Brno (Fig. 24), which definitively confirmed the existence of a double rondel with four entrances roughly

oriented to the cardinal points. The entrances of the outer ditch have inwardly bent antae reaching approximately halfway into the space between the outer and inner ditch, effectively dividing the rondel into four almost closed segments. Inside the enclosure, two palisade trenches are connected at the entrances, along with several other circular features of various sizes. The inner ditch is 5–7 m wide, while the width of the outer ditch varies from 5 to 12 m, with irregular extensions documented in the northwestern and southwestern segments. The overall diameter of the circular enclosure between the outer edges of the outer ditch measures 100 m. The inner ditch encloses an area of 70 m in diameter, covering approximately 2.5 hectares. The double-ditched enclosure at Štítary is currently the westernmost known rondel in Moravia.

Alena Nejedlá, Milan Vokáč, Jaroslav Bartík, David Cibulka,
Michal Steffel, Vladimír Kouba

Tvarožná (okr. Brno-venkov)

„Kroukarty“, parc. č. 1065/1.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Náhodný zásah/nález. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1907936N, 16.7631933E

Na skryté ploše novostavby rodinného domu byly na západním okraji Tvarožné, v trati „Kroukarty“, zachyceny ve sprašovém podloží tři sídlištní objekty. Jeden z nich bylo možné na základě keramických nálezů datovat do kultury s lineární keramikou a další lze spojovat snad s obdobím středověku.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Three settlement pits were identified in the loess subsoil in connection with a new family house construction west of Tvarožná (Brno-Country District), in the 'Kroukarty' field. Based on the pottery finds, one of the features could be dated to the Linear Pottery culture period.

Petr Kos

Tvoříhráz (okr. Znojmo)

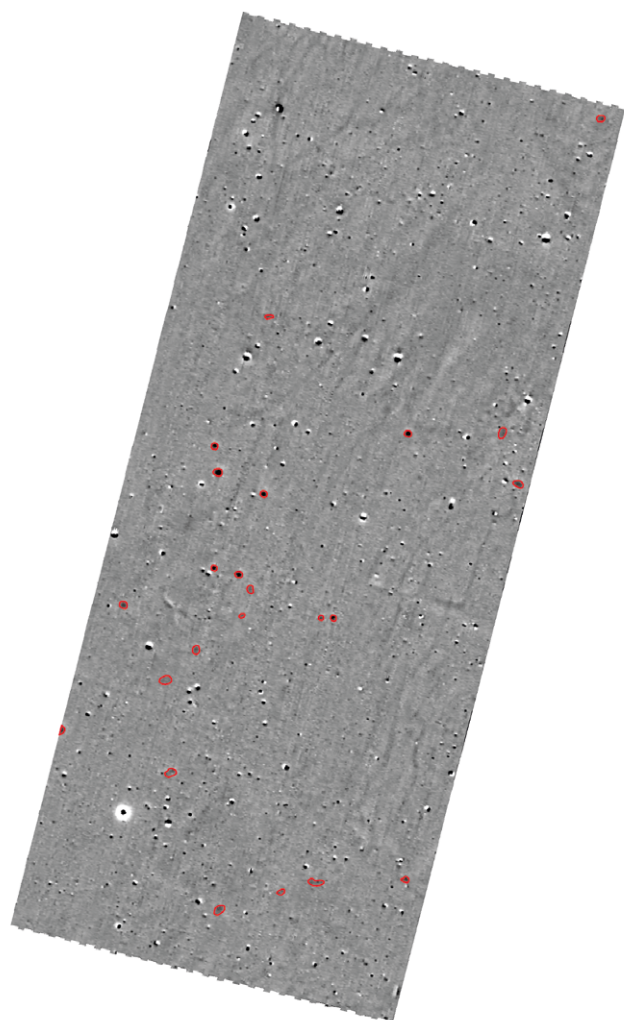
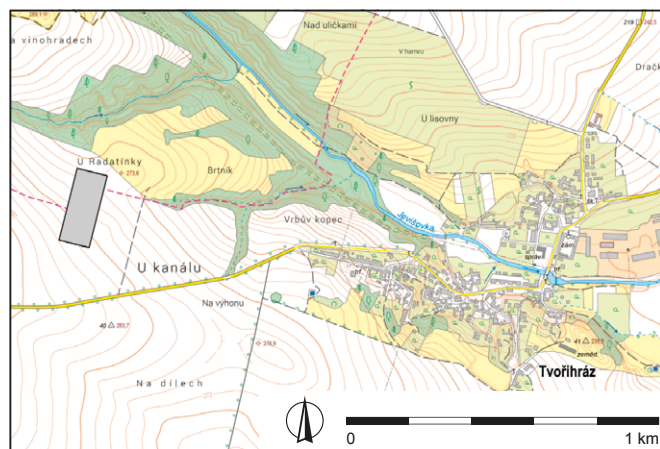
„U Radatínky“.

Zemědělský pravěk. Sídliště. Geofyzikální průzkum. Průzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.9186664N, 16.1195644E

Na podzim roku 2024 proběhl v trati „U Radatínky“ rozprostráající se na severozápadním okraji katastru Tvoříhráze (a při jeho rozhraní s katastrem obce Výrovce) geofyzikální průzkum a povrchový sběr. Cílem realizovaných prospekcií bylo ověření kruhového porostového příznaku, který mohl představovat stopu dosud neznámého příkopového ohrazení (rondelu). Geofyzikální průzkum o rozsahu 2,37 ha byl realizován čtyřsondovým gradiometrem (sondy typu Fluxgate) FEREX 4.034 od společnosti FOERSTER.

Na výsledném magnetogramu bylo možné identifikovat celkem 23 anomálií, které s velkou pravděpodobností představují antropogenní struktury sídlištního charakteru. Zjištěno bylo také několik zřetelných liniových projevů geofluviálních sedimentů, které respektují svah lokálního reliéfu (obr. 25). Lokalita

— Plocha geofyzikálního průzkumu
 — Antropogenní struktura

0 50 m

Obr. 25. Tvořihráz. Poloha a výsledek geofyzikálního průzkumu. Autor J. Bartík, D. Cibulka.

Fig. 25. Tvořihráz. Location and results of the geophysical survey. Author J. Bartík, D. Cibulka.

je situována na mírném svahu uklánějícím se k severovýchodu do údolí řeky Jevišovky protékající ve vzdálenosti 600 až 700 m. Nadmořská výška se zde pohybuje mezi 273 až 280 m. Geologické podloží je tvořeno sprašovými hlínami, přičemž na východním okraji zájmové polohy vystupuje na povrch žíla biotického granitu a terén je zde výrazně kamenitý.

Kruhovou strukturu viditelnou na aktuálních ortosnímčích zemského povrchu se geofyzikálním měřením ověřit nepodařilo. Výše zmíněné anomálie potencionálních zahloubených objektů v kombinaci s nepočtenými nálezy z povrchového sběru zde přesto dovolují předpokládat stopy lidských aktivit datovaných prozatím pouze rámcově do zemědělského pravěku.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In autumn 2024, geophysical and surface surveys were conducted in the 'U Radatínky' field, located at the northwestern edge of the Tvořihráz cadastral area and bordering the cadastral area of Výrovce (Znojmo District). The prospections aimed to verify a circular cropmark potentially indicating an unknown ditched enclosure (rondel). The geophysical survey, covering 2.37 ha, identified a total of 23 anomalies, most likely representing anthropogenic structures of a settlement character (Fig. 25). However, the circular structure visible on current aerial photographs could not be verified through the geophysical survey. The few surface finds indicate traces of human activity dated only broadly to the farming prehistory.

Jaroslav Bartík, David Cibulka, Jaromír Kovárník, Otakar Jansa

Uničov (k. ú. Nová Dědina u Uničova, okr. Olomouc) „Valcha“, parc. č. 301.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: S-JTSK: -554029.97, -1097679.31; -554028.84, -1097686.19; -553939.33, -1097670.44; -553939.08, -1097676.06

V srpnu a září 2024 provedli pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., záchraný výzkum na stavbě polní cesty. Lokalita leží na mírné terásce po pravé straně mezi silnicí Uničov–Šumvald a Mlýnským potokem s nadmořskou výškou 244 m. V ploše stavby bylo zachyceno 62 sídlištních objektů z neolitu a pozdní doby bronzové a pět žárových hrobů z mladší doby bronzové. Většina zahloubených objektů však náleží sídlišti kultury s lineární keramikou. Zkoumané situace lze po typologické stránce interpretovat jako zásobní a stavební jámy, sloupové jamky a žlábk.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In 2024, a rescue excavation was carried out in connection with the construction of an unpaved road in the 'Valcha' field (Nová Dědina u Uničova cadastral area, Olomouc District) by the Archaeological Centre Olomouc. The excavation uncovered part of a settlement dated to the Linear Pottery culture period. The investigated contexts can be interpreted as storage and construction pits, postholes, and a narrow trench.

Marek Kalábek